

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorske
ulice št. 15.

Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.

Rokopisi se ne
vračajo.

Inserati:
Šeststopenjska peti-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja
za Ljubljano
v upravnništvo:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrt leta 1 gl.
60 kr., na mesec
60 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrt leta 2 gl.
60 kr. in za jeden
mesec 86 kr.

Štev. 108.

V Ljubljani v sredo, 9. julija 1884.

Tečaj I.

Avstrijska državna ideja in Slovanstvo na Primorskem.

Prav razvjen gourmand bi moral biti oni, kateri bi se pritoževal nad jednoličnostjo političnega gibanja v Avstriji. V tem oziru bila je tudi Primorska dobro preskrbljena. Političnih strank tu nikdar ni manjkalo, in zlasti svojat italijanske irredente prizadevala se je na vse pretege, nadomestiti in dopolniti pičlo število svojih privržencev z glasnim hrupom, z burnimi pouličnimi demonstracijami in raznovrstnimi izgredi, od strastnih časnikarskih člankov pričeni do dinamične bombe in do zločinskega atentata na Nj. veličanstvo.

Toda čim strastneje agituje in ruje neka veleizdajska druhal v Primorju, tem radostneje bode se oziral vsak pravi avstrijski domoljub na mirno napredovanje slovanskega življa v sosedni, bratovski nam deželi. Na Goriškem sicer zavzemajo Slovenci uže dlje časa dobro utrjene pozicije; tudi v tržaški okolici ohranil si je krepki slovenski okoličan od nekdanj neskaljen svoj slovanski značaj, in ni bilo videti, da ga bode kmalu pogoltnilo lakomno žrelo italijansko. Le v tužni Istri bile so razmere uprav obupne; ubogi slovenski in hrvatski težak, v gmotnem oziru po polnem zavisen od italijanske mestne gospode, zapuščen in zanemarjen, brez pouka in odgoje, hiral je od dne do dne, in z matematično gotovostjo mogel je preračunati protivnik, kedaj da bode slovanski rod v Istri po vsem iznarodjen, kedaj da bode *boa constrictor* italijanske propagande do dobrega gotova s prebavljenjem svojega ropa.

A glej čuda! tudi isterski rojaki, navzlic stoletnemu pritisku, niso še politično mrtvi. Zlasti v najnovejši dobi množé se znamenja, da pleme slovansko na isterskem poluotoku še ni po polnem izgubilo svoje življenjske sile ter da se med Jadranskim morjem in zelenim obrežjem kvarnerskega zaliva pripravlja po-

menljiv političen preporod. Pri zadnjih dopolnilnih volitvah v poreški deželni zbor prodrli so slovanski kandidatje večjidel jednoglasno, v deželni dvorani čuje se — nečuvena novotarija razvjenim Italijanom! — blagoblasno slovansko narečje — in z veselimi klicem: *Resurrecturis* pozdravlja bodočnost hrabre borilce za narodni napredek!

Slovanstvo se probuja na Primorskem, in nikdo nima bolj opravičenega povoda, radovati se te premembe, nego baš avstrijsko rodoljubje. Nam nikakor ne ugaja neosnovano „pavšalno“ obrekovanje in uverjeni smo, da je velika večina naših italijanskih sodržavljancev še zvesto vdana staroslavni naši monarhiji. Toda ne moremo zanikati, da se je na Primorskem, zlasti v Trstu in v mestnih nasebinah isterskih, zaplodil državni sovražni irredentovski živelj. In ta veleizdajska stranka nahaja tvornih simpatij v sosednem italijanskem kraljestvu. Istina je sicer, da se sedanje italijansko ministerstvo trudi, ohraniti prijateljske odnose z avstrijsko vlado ter zatreti prizadevanje irredentovskih sanjarjev. Toda na podlagi narodnostnega principa se je ustanovila nova Italija, in iste ideje, katere so o svojem času navduševale jednega najodličnejših italijanskih veleumov, slavnega Macchiavellija, iste ideje polnijo še dandanes dušo premnogim vnetim Italijanom.

Naj le naznani politični barometer v Berlinu drugačno vreme, in italijanski državniki ponavljali bodejo iste zahteve, in parlament na Monte Citorio ogreval se bode za iste uzore, katere so dandanes akcijski program naše irredente. Burno bodejo tedaj reklamovali naše Primorsko, ravno tako, kakor so nekdanj reklamovali Lombardijo. A Slovani isterski? Svoje avstrijsko mišljenje razodevali so pri vsaki priliki, zvesto so udani svojemu cesarju in avstrijski državi vsled prirojenega jim čuta in po politični potrebi. Kajti če se enkrat naša monarhija — česar nas Bog varuj — uniči in raztrga, potem dobro vedó, da je ob enem konec slovanskemu elementu

na Primorskem. Delila se bode ta v osvojeno ozemlje Nemeč in Italijan — in noben teh novih gospodarjev ne bode prizanesel tujemu, slovanskemu narodu!

Uprav avstrijska politika bi bila tedaj, podpirati Slovanstvo na Primorskem, kateri je najboljši jez proti požrešnemu valovju italijanske propagande. Naj se avstrijski državniki nikar ne strašé razvitih slovanskih trobojnic, — zmaga slovanske zastave na Primorskem je ob enem zmaga, sijajna zmaga avstrijske državne ideje! Iz srca želimo, da bi to prepričanje kmalu prodrlo v merodajnih krogih naše države.

Novela z dné 9. marcija 1879 in ljudsko učiteljstvo na Kranjskem.

Časi se spreminjajo, z njimi nazori in potrebe. Kar se je nekdanj za edino pravo spoznavalo, mora se drugim novim načelom umakniti. Svet napreduje, kdor z njim hiti, ostaja v njegovi živi dotiki, kdor pa tega ne stori, zaostaja in slednjič — pogine.

Tudi ljudsko učiteljstvo je od leta 1869 naprej precej dobro napredovalo; stara, istinita, sedanjim razmeram ugajajoča načela izkušnih učiteljev združena z novimi izkušnjami dajo mu veliko prednost v izvrševanju svojega poklica, večje in lahknejše napredke in veselje do daljnega delovanja. Šolske postave, državne in deželne, so to podjetje podpirale in to še storé z dobrimi in primernimi določbami, in ako se bodo polagoma še nekateri nedostatki odpravili, ako se bode gmotno stanje ljudskih učiteljev na deželi vsaj za nekoliko zboljšalo, bode se pričela nova nadebudna doba za ljudsko šolstvo na Kranjskem. In baš zadnja zadeva je, ki me sili jo bolj natančno oslikati; akopram s tem nekatero nepopoljno resnico povem, vzlasti v sedanjem času, ko ves svet, to se pravi vsi parlamentni

Listek.

Vieux Saxe.

XIII.

Tudi jaz sem sklenil, da bom jedenkrat resno govoril tu pod črto. Uže nekoliko mesecev se šalim in drezam na desno in na levo z jedinim namenom, da temu ali onemu čitatelju pripravim za celih pet minut kratkočasnega berila, ter pri tem dobrem namenu nisem tako kočljiv gledé sredstev, da bi mislil ali hotel, — da je beseda — konj; poudarjal sem tudi uže ves ta svoj namen — pa vse nič ne pomaga: beseda je konj postala in kar je kratkočasnemu listkarju najbujše — ljudje me imajo tu pod črto — resnim med tem, ker se smejem! Poskusimo narobe, bodimo jedenkrat resni — pa Bog varuj — ne predolgo!

Gospa, te dni ste čitali tudi Vi nekje, da je pokojni Jurij Jenko uže leta 1847. pisal o ušivi figuri ter dejal: *Laibach ist eine L... am Kopfe Sloveniens*. Dotični biograf Jenkov pravi nadalje, „da se pokojni Jurij

Jenko, dasi je bil brezobziren, vendar ni upal napisati vseh črk, — in še le v denašnji dobi porodil se je tolik pogum, da se kaj tacega javno pové, in to kljubu činjenici (Levstik pravi „navzlic“), da je med tem izšel „Olikani Slovenec.“ Ker one besede v tej zvezi, kakor jo je Jenko rabil, do sedaj še nisem čital v našem najnovejšem publicističnem slovstvu, zato se mi dozdeva, da gospodu biografu bode jedino le znana „uš v narodnem kožu“, in da zahteva on od vsacega uže skoro dober del Rolandovega poguma, da zapiše besedico „uš“. Za božjo voljo. Kaj pa bo z našimi naravoslovci, ako ne bodo smeli v svojih učenih slovenskih razpravah coologičnih in botaničnih predmetov imenovati s pravim slovenskim imenom, — kaj bo, ako jim teba odslej posluževati se primernega opisovanja. Da, da! Prihodnji slovenski akademiji „znanosti in učenosti“ prihajale bodo učene in temeljite razprave, v katerih bode morda kakov coolog govoril o gori imenovani živalici, a napisal bo poleg latinskega znamenja *pediculus capitis* primerni opis: tisto, ki ima šest nog, pa vendar po glavi hodi; in koder bo govoril o oni nježni domači živalici, ki kakor nobena

druga — krvoločna ne razločuje med revnim in bogatim, med kmetom in vladarjem, bal se bode z ozirom na „Olikanega Slovenca“, imenovati jo z domačim priimkom, — nego dejal bo *pulex irritans* to je isto, „kar je majhno ko ajdovo zrno, pa vendar težko kladivo privzdigne“ — kakor pravi narodna uganjka. Celó dolgouhega sivca si ne bo upal pozvati in kader mu bo pisati o naši najbolj koristni domači živali z dolgim rivecem in zavihanim repom, poslužil si bo primere, katera je dandanes najbolj na glasu, — dejal bo: tisto iz katerega se delajo — kranjske klobase. In botanik! Ta bo revež. Pisati ne bo smel: „Kurja čreva“ in „kurje zdravje“, „konjska smrt“, „kozja pagaša“, „smdilj“, „svinjenik“, „pezdir“ — oh kje bo jemal „olikane“ izraze?

Glejte milostiva, v tem sem našel tudi rešitev čudnega dogodka, da nihče izmed naših mnogobrojnih listkarjev ni dobil onih cečinov, katere je bil razpisal „Slovenski Narod“ za najboljše listek; jaz sodim namreč tako, da se dotični konkurentje niso ravnali dovelj po tem najnovejšem pravilu, nego da je med njimi, to se pravi, v poslanih listkih

zbori le k najostrejšemu štedenju, čeravno časih na nepravih mestih in z izgubo vsakega učinka, kličejo.

Dobro znana je šolska novela z dné 9. marcija 1879, koja nekatere določbe deželne šolske postave 25. februarija 1870 in obeh postav 29. aprila 1873 spreminjava, važna je tudi vsled tega, ker ona upeljuje sistemizovanje učiteljskih plač.

Pač gorko so si učitelji želeli, doseči ta čas, kateri jim bode enkrat za vselej težko prisluzhene dohodke osiguril ter jih varoval pred vsako beračijo; gotovo se je vsak učitelj veselil urejenja učiteljskih plač, nadejaje se obilih koristij za svoje materijalno stanje in posredno tudi za razvoj ljudskega šolstva. Znano je, da je dandanes polovica vseh učiteljskih močij: mladih, krepkih, delavnih in pridnih učiteljev, koji so si nekoliko na srednjih šolah, največ pa v učiteljski pridobili svoje znanje; znano je, da so glede napredovanja v svojem poklicu še dokaj marljivi, in ako je nekoliko od njih, kateri so ta zadnji cilj z drugim premenili, zgodilo se je to vsaj deloma vsled napačnega nadzorstva; znano je, da so nekateri med njimi izvolivši si ta stan, kjer jim za njih trud in pridnost ne rastejo in bodo rastle rožice, se hudo zmotili, in slednjič znano je, da je omenjena postava z dné 9. marcija 1879 nasproti pravim razmeram krivično kruh delila učiteljstvu.

Danes, po preteku dobrih pet let je vse kranjsko ljudsko učiteljstvo nekako osupnjeno, ker ne nahaja svojim opravičenim težnjam nasproti nikacega sočutja ter vidi, da je v primeri z učitelji po drugih deželah cislitvanskih oškodovano, zanemarjeno.

Ako se je s sistemizovanjem učiteljskih plač učiteljstvo pred največjo revščino zavarovalo, ni jo pa doseglo še nasproti nepričakovanim slučajem in potrebam, osobito pred troški, ki prizadevajo izvanredne draginje posameznih krajev: boleznj, smrt in druge okolščine; najbolj pa se je varalo v tem, da mu § 39 odrekuje kratko malo vsako upanje, si svoje najslabeje gmotno stanje samo za las zboljšati, kajti plačo prvega plačilnega razreda z letnimi dohodki 600 gld. doseči, katero od sedanjih 424 učiteljskih močij jo samo 27 uživa, treba bi bilo starosti Metzalemove ali pa sreče loterijske.

Ker je tako majhno število nadučiteljev s plačo I. plačilnega razreda, ker je to neugodno razmerje duhomorno in vsako veselje in vnetost do poklica jemlje, zato je umevno, ako se žrtvovalnost in pridnost mladih učiteljev kmalu zelo, zelo ohladi. Poglejmo si mladega trgovca, obrtnika ali rokodelca, začeniš samosvoj stan! Kako se muči in trudi, šteti in strada, dela od zore do mraka, da si vsakdanji kruh in nekoliko preobstanka pridobiva! Zakaj on vse svoje telesne in duševne sile napenjuje, zakaj si polovico svojega živ-

tičala marsikatera „uš“. Učeni sodnik pa čisla „Olikanega Slovenca!“

Toda vrnimo se k pokojnemu Jenku, ki je, kakor trdi njegov životopisec, „umri v svoji socijalni bedi in neznatnosti“! Meni namreč se dozdeva, da Jurij Jenko še živi, in ni dolgo temu, kar je stanoval na Dunaji I., Spiegelgasse št. 21., kjer ga je lahko našel vsak, kdor je potreboval poverjenega tolmača za slovenski, hrvatski, srbski ali bolgarski jezik. Da pa ne bom sprožil ostre debate o Jenkovem „biti al' ne biti“, * priporočim svojemu žurnalističnemu kolegi, da popraša na Dunaji, kako in kaj. Potem bo besedi konec, ne bo ne pisarenja niti tožarenja, in gospoda Čučka bova tudi v miru pustila. Sicer bi bilo narobe to zadnje jako hvalevredno početje, vlasti sedaj, ko nimamo — razen toulonske kolere — družega, da bi polnili liste ter zavalili in dražili čitatelje.

Ah pač! Še nekaj imamo! Naše ljudske šole, nemščino na njih in kadar to pride —

*Ta prestava Hamletovega: *To be or not to be, that is the question* ni Vaša izvirna, nego podal jo je Cervantes mlajši v svojem: *Don Quixote della Blatna vas!* Oprostite! *Stavec.*

ljenja z materijelno borbo ogrenjuje ter si ne privoščji počitka in dobrote?

Opazujmo denašnji uradniški svet. Mladi uradniki XI. in X. plačilnega reda recimo, da vestno spolnujejo svoje službene dolžnosti. In kako bi tudi ne! Dobro znajo, da jim le tako ravnanje zamore pomagati do kariere, in tedaj žrtvujejo vse svoje moči edino le državi, ki spretnega delavca vzdiguje od stopinje do stopinje. Jako pa dvojim, da bi taki bili in ostali, ako jih ne bi slikovita prihodnost vabila in ako bi jih najmanjši izredni troški strašili, da bi morali dolgove delati in bi revščino pred vratmi videli.

Ako tedaj pridnost, najvestnejše izpolnvanje svojih dolžnostij ali pa najskromnejša varčnost in delavnost do nekacega blagostanja, sevėda v najrazličnejših nuancah, pripelje, zakaj se ne bi i ljudskemu učiteljstvu priložnost ponudila, ta cilj doseči vsaj v najskromnejši meri.

(Konec prihodnjič.)

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Časopisi bavijo se gledé notranje politike najbolj z izidom volitev za deželni zbor moravski. Skupni rezultat volitev je ta-le: Deželni zbor šteje sto članov; virilna glasova kardinala nadbiskupa Fürstenberga in škofa Bauerja pripadata h konservativni stranki. Od 98 voljenih poslancev pripada jih k česki narodni stranki 23 iz kmetskih občin, 13 iz mest in 5 iz velikega posestva, torej skupaj 43 glasov; k nemški stranki spada 8 poslancev iz kmetskih občin, 23 iz mest in 17 iz velikega posestva, torej skupaj 48 glasov. Srednja stranka broji 8 glasov. Kakor je iz rečenega razvidno, nima nobena stranka absolutne večine 51 glasov.

V dolnji Avstriji niso nam volitve prinesle skoraj nikake premembe. Karakteristično je le, da so konservativni kandidati povsod dobili mnogo več glasov, nego prejšnja leta. Na Dunaji bili so izvoljeni v prvem okraji: baron Königswarter, dr. Lederer, Matzenauer, Nikola in Sommaruga; v Leopoldovem profesor Ed. Süß; na Landstrasse dr. Grübl; na Wieden Winkler pl. Forazest; v Mariahilf Schlechter; v Jožefovem Uhl. Trgovinska zbornica volila je Reschauerja, Kitzschella, Kaiserja in Lindheima.

Pomorska oblast v Trstu odredila je po nalogu trgovinskega ministerstva, da se imajo vsi iz Italije prihajajoči brodi in osebe od lečnikov na tanko preiskati, posebno pa se ima paziti na potnike iz Francoske in na nečisto perilo. Obleka in perilo mora se dobro desinficirati.

Tuje dežele.

Gledé reguliranja črnogorsko-turške meje poroča se „Pol. Corr.“ iz Carigrada,

pa povišanje učiteljskih plač. Kadar veliki politični listi nimajo družega gradiva, pišejo o severni Ameriki ali o kaki novi namišljeni „Alabami“; pri nas pa pridejo učiteljske plače in njihovo povišanje na vrsto. Zato je tudi največ žurnalistov in dopisnikov med učitelji!

Nek „zabavno zbadljiv in šaljav list“ je trdil zadnjič, da zajema on svoje nemške dovtipe iz slovanskih virov! Ta je meni nova, — a dobra je vender! Samo tega ne vem ali je „zabavno zbadljivo“ ali pa „šaljivo“ povedana, — ali pa ima oni list privilegij na nezmotljivost v „slovanskih virih.“ *Ja, Bauer* —!

Milostiva, se li še spominate dr. Tavčarjevega predloga v mestnem zboru gledé znanih sklepov ljubljanske hranilnice? Kaj mislite — kaj bi bili rekli naši radikalcj, ko bi bil profesor Šuklje isti predlog stavil? Kamnali bi ga bili, — in po vsej pravici s svojega stališča! Kajti to, kar je predlagal dr. Tavčar in razlogi njegovi, vse je podobno onemu, kar je govoril profesor Šuklje pred par meseci v mestnem zboru zaradi nemške šole v Ljubljani — podobno kakor jajce — jajcu. *Ja, Bauer,*

da je minister vnanjih zadev, Assym paša, poročil zastopniku Črne Gore, Vukoviću, da je sultan uže podpisal cesarski iradé, ki odobruje določbo črnogorsko-turške meje po predlogih kneza Nikole. Guverner skadarski je uže dobil povelje, da stori potrebne korake radi uravnanja meje. Zemljišče, za katera ste se Črna Gora in Turčija tako dolgo prepirale, pripada po novi določbi Črni Gori.

Prusko državno ministerstvo obdržavalo je te dni seje, v katerih se je sklenilo, da se imajo nove volitve za državni zbor nemški vršiti meseca oktobra ter da se ima zbor meseca novembra zopet sestati.

Danes se je otvorilo bolgarsko sobranje v Trnovem. Sedanje ministerstvo nima večine v sobranju, in ako se ne doseže sporazumljenje s stranko Karavelovo, bode ministerstvo vsakako moralo odstopiti. Karavelov bode potem pozvan, da sestavi novo ministerstvo.

O francosko-kitajskem razporu podal je predvčerajšnjem francoski ministerski predsednik v komori razjasnjenja. Rekel je, da je francoska vlada odločila se za energično akcijo, in da vsakako zahteva po polno zadovoljščino za „izdajniški napad“. Ob jednem zahteva Francoska od Kitaja 250 milijonov frankov vojne odškodnine. Ne bode li Kitajska pristala na to, okupirala bode Francoska v zalog otok Formoza.

Dopisi.

Iz Novega Mesta 8. jul. [Izvirni dopis.] (Okrajna učiteljska konferenca) za naš okraj je bila 2. julija. Pričela se je ob 9. uri v risarski gimnazijski dvorani. Navzoči so bili vsi učitelji, katerim je dolžnost, navzočim biti. Predsedoval je okrajni šolski nadzornik g. Iv. Lapajne, vladni zastopnik je bil g. okrajni glavar Ekel. Skupščino je otvoril predsednik s primernim pozdravom in nagovorom ter si izbral za svojega namestnika učitelja g. Nova k a. Za zapisnikarja sta bila od skupščine izbrana gospodičina učiteljica M. Brus in učitelj g. J. Šmorancer. O tretji točki dnevnega reda: Poročilo nadzornikovo o stanji šolstva v okraji z navsveti, kako bi se zboljšalo, govoril je g. predsednik obširno in temeljito. Njegovih strokovnjaških opazk žalibog ne morem tu reproducirati, morebiti jih on sam v „Učit. Tovarju“ priobči.

V IV. točki se je priobčil ministerijalni ukaz z dné 11. febr. t. l., ki govori o zmanjšanju pisarij na ljudskih šolah.

V. Posvetovanje o tem, ali bi bilo potrebno, učne načrte od 19. dec. 1874 v čem spremeniti.

Za nerazdeljene jednorazrednice referira učitelj g. Kugler: Kazalo bi, risanje spremeniti, ker imajo dečki 3 ure in deklice 1 uro; torej se ne vé, kaj bi se med tem z

das ist was anderes! Često drugo je, ako govori oni, ki ima patent na „odločno“ in „nemohljivo“ narodno mišljenje, ali pa tisti, kateremu hoče združga konkurentov ta patent obveljavo spraviti.

In v tem resnem premišljevanji, milostiva, me razveseljuje — Čivkoslav Lažan! Vender zopet jedenkrat poet, za katerega se dela reklama. Odkar so pošli iztisi prve izdaje Gregorčičevih pesnij — izšlo je še dokaj drobnih knjižic pesenskih, a zatrli smo jih s trdovratnim molkom. To zadnje je najhujše orožje, najhujši strup, — če nobeno sredstvo ne pomaga, — molčanje pomaga sigurno. Pa Čivkoslav Lažan si je osiguril — življenje s pravočasno reklamo. Škoda — saj mu je ni treba; — ali pa vender, kajti prav dober kos onega mu manjka, česar mu hočejo z reklamo navezati — namreč: pravi humor. Jaz ga ne poznam, tega novega poeta, pa imponira mi vender, ker vem, da je poleg njega le še jeden zmožen take krepke forme, — pa tisti mož poje — če hoče — bolj dovtipno in z zmagovalnim humorjem. Tu pa škoda za prelepo obleko. Sklenem naj torej denes s tem obžalovanjem. *Për.*

deklicami storilo, ko dečki rišejo; domov poslali jih ne kaže, ker so te ure navadno med drugimi in bi se le pouk motil, kadar bi deklice prihajale in odhajale. Naj se torej napravita 2 uri za risanje, pri katerih naj dečki in deklice skupno rišejo, a tretja ura naj se porabi za pisanje.

Gosp. nadučitelj Koncilija opomni, da ne kaže tega tolmačiti za mešane šole, ampak da se v mešanih šolah riše tri ure skupno, jedna ura je pa določena samo dekliškim šolam. Sicer se pa on strinja s predgovornikom, da so tri ure za risanje preveč, in naj se jedna ura porabi za pisanje.

Gosp. predsednik se tudi strinja s tem predlogom, ki se pri glasovanju jednoglasno sprejme.

Za deljene jednorazrednice referira g. Ferdo Kalinger: Pri nižji skupščini naj odpade telovadba, ki naj se goji med urami. Tudi risanje bi se lahko opustilo in se rajše gojilo pisanje, in sicer predlaga dve uri mestu dosedanjih 3 $\frac{1}{2}$. Dalje naj se odpravijo polovične ure, in vsak predmet naj se poučuje celo uro, ker polu in četrt ure tako naglo preteče, da se ne more nič vzeti. Gosp. predsednik se strinja s predgovornikom, zlasti gledé pisanja, in dostavlja, da polu ure ni potreba zapisovati v „urnik“, če jih v načrtu ni.

Pri glasovanju se predlog jednoglasno sprejme.

Za dvorazrednice referira nadučitelj g. Franké. Učni načrt je preobširen. Predlaga torej, naj bi staval sledeči smoter: Jezikoslovni pouk: I. razred, I. odd. Konec leta počasno čitanje po zlogih, II. odd. počasno čitanje po stavkih. II. razred, I. odd. Branje beril, prvi pojmovi slovnice; pravopisje. II. odd. Spretno čitanje; slovnica; pravopisje. Računstvo: I. razred I. odd. Številni krog do 10. II. odd. do 20. II. razred I. odd. do 100. II. odd. Neomejeni številni krog. Prirodzanstvo: Najvažneje iz živalstva in rastlinstva. Zemljepis: Domovina. Pri petji naj se poučevanje po sekiricah izpusti. Pisanje naj se bolj marljivo in več goji. Risanje in telovadba naj se v prid pisanja vsaj za polovico okrajšata.

Nadučitelj g. Jeršé se v obče strinja s predgovornikom, zlasti gledé pisanja, ki naj se od poldruge poviša na dve uri. Naj se vpelje petje po številkah, ki se povsod z dobrim uspehom rabi. Telovadbi zadostuje ena ura. Pač pa je za računstvo premalo ur, in naj bi se dobila jedna ura pri kakem drugem predmetu. Z drobci naj bi se še le pričelo računati v II. odd. I. razreda.

Nadučitelj g. Bartelj predlaga, naj se slovniciemu pouku odvzame jedna ura, ki naj se vporabi za računstvo.

Gospod predsednik meni, da to ne bo lahko šlo, da bi se jezikoslovnemu pouku odvzela jedna ura v prid računstvu, tudi tega ne more uvideti, bi li to dobro bilo, to bi še

Povest očeta Aleksêja.

Ruski spisal Ivan Turgenev, poslovenil K. Štrekelj.

(Dalje.)

— Druzega dné se torej odpraviva. Nadenava si popotne torbe, vzameva v roke palice — in odrineva. Hodila sva celih sedem dni — in ves čas je bilo vreme ugodno — da, prelepo! Ne prevroče, ne deževno ni bilo; muhe naju niso pikale, prah ne nadlegoval. In sè vsakim dnem dobiva moj Jakob vedno lepši pogled. Povečati vam moram, da na jasnem Jakob tudi prej — njega ni videval, samo zdelo se mu je, da je za njim, prav za hrbotom njegovim; in ta senca njegova nikdar ni izginila z boka, kar je mojega sina jako dražilo. Tedaj pa se ni nič takega zgodilo; tudi po gostilnah, kjer sva prenočevala — se ni ničesar prikazovalo. Jaz sem sicer z njim le malo razgovarjal... ali kako prijetno je bilo to potovanje — posebno meni! Zdelo se mi je, da se moj revček na novo vzbuja od smrti. Ne morem van opisati, milostivi gospod, kaj

le skušnja dokazala. Pač pa se strinja s tem, da bi se pisanje pomnožilo; tudi za telovadbo bi zadostovala jedna ura. O zmanjšavi tvarine pa pač ne more biti govora, kakor meni g. poročevalec, zlasti pri računstvu, ker se še celo v enorazrednici časi doseže ta smoter. Da bi se v I. odd. vzelo samo do 10, pač ne gre. Potem dá predlog gosp. Frankéta na glasovanje, ki se pa ne sprejme; ravno tako se v obče sprejmeta dostavka gg. Jeršéta in Bartlja.

Za četverorazrednice referira nadučitelj g. Koncilija.

I. razred. Nemščina naj se opusti. Računstvo naj se pomnoži za jedno uro, in polovične ure naj se spremené v cele.

II. razred. Nemščina naj odpade.

III. razred. Slovenščini in nemščini naj se odmeri po pet ur. Za telovadbo zadostuje jedna ura.

IV. razred. Slovenščina in nemščina naj imate po 5 ur. Zemljepis in zgodovina naj imata mesto dosedanjih treh ur dve uri. Risanje se tudi lahko okrajša za jedno uro, torej na dve uri. Pisanje naj se od jedne poviša na dve uri. Za telovadbo zadostuje jedna ura. Ti predlogi se sprejmo.

(Konec prihodnjič.)

Razne vesti.

— (Mornarske vaje v Pulji.) Vrla naša mornarica ima sedaj svoje vaje, pri katerih sta prisotna cesar in cesarjevič. Listi na drobno poročajo o zanimivih manévrih in so polni hvale dobro izvežbanih naših mornarjev. Tudi Nj. veličanstvo se je jako laskavo izreklo o vseh njegovih ladijevja. Dné 7. t. m. popoldne plula je vsa mornarica iz puljske luke; najprva je jadrala cesarska jahta „Miramare“ s cesarjem in prestolonaslednikom na krovu, za njo pa so sopihali železni kolosi in veličastno valove rezali. V jedni uri priplulo je brodorje v fazanski kanal, kjer so vrgli sidre na dno morja. Cesar je zapustil „Miramare“ in se v čolnici peljal na breg bližnjih brijunskih otokov; tam se je kopal v vabljivi Adrijji, hladila iskaje po vročem dnevu. Kmalu po vrnitvi Nj. veličanstva začela so se znamenja, ki naznanjajo počitek. Na krovih so zaigrale godbe avstrijsko himno — potem pa je potihnil šum po ladjah. Noč se je vlegla na morje, in kakor orjaške črne pečine stali so železni kolosi mirno na gladkem površju.

— (Nikolaj Vaziljevič Berg,) profesor ruskega jezika in slovstva na varšavskem vseučilišči, slavnoznanstveni slavist, je umrl dné 28. m. m. v Varšavi. Narodil se je 1823. l. v gouvernementu Tamboj ter dovršil je vseučiliščne studije v Moskvi. Berg bil je izredno originalen mož; odlikoval se ni samo na literarnem in znanstvenem polju, temveč priporil si je lavor tudi na vojnem polju. Bodel se je v krimski vojski, pozneje pod Garibaldijem za svobodo Italije. Berg bil je slavčen lingvist, poseben poznavatelj slovanskih jezikov in

sem tedaj občutil. Naposled pripihava jo v Voronež. Počistiva se, umijeva — in na ravnoš greva v cerkev, k svetniku! Skoraj cele tri dni nisva šla iz božjega hrama. Koliko molitev sva opravila, koliko sveč darovala! In vse je kazalo lepo, prekrasno! po dnevi — sva pobožna, po noči — mirna; moj Jakob spi vam kakor otrok. Uže se je počel sam razgovarjati z menoj. Enkrat me vpraša: „Oče, ali ti res ničesar ne vidiš?“ in se zasmeje. — Ničesar ne vidim, odgovorim jaz. — „No, jaz tudi ne vidim več ničesar“, pravi. — Kaj sem hotel več? Moja hvaležnost k svetniku je bila — neizmerna.

Pridejo trije dnevi; jaz pravim Jakobu: No, zdaj, sin moj, je vse popravljeno; midva imejva zdaj praznik. Samo še eno ostane: treba je, da se izpoveš in greš k obhajilu; potem pa z Bogom domov — kjer se, kakor treba, oddahneš, to in ono v gospodarstvu popraviš in si ukrepiš svoje sile kolikor mogoče ter poiščeš kako mesto — ali kaj. Marta Savišna, pravim, nama v tem gotovo pomore. — „Ne“, pravi Jakob, „čemu bi jo vznemirjali; no, jaz ji prinesem prstan z Mitrofanove roke“.

slovstev, odličen prelagatelj narodnih pesnij raznih narodov. Njegova v Moskvi na svitlo dana zbirka: „Pesni raznih narodov,“ sodrži narodne pesni 26 različnih narodov v originalnem tekstu in z izvrstnim ruskim prevodom. Izvrsten je njegov prevod „Kraljevorskega rokopaša“, mnogo čeških narodnih in jugoslovanskih narodnih pesnij.

— (Neprostopoljna vožnja po zraku.) Iz nekega berlinskega vrta spuščajo redno balon v zrak; za malo plačo se človek lahko vzdigne visoko nad svoje znance in gleda iz zračnih prostorov doli na zemljo. Predzadnje nedeljo so balon zopet pripravljali in ga polnili s plinom; nekoliko vojakov je za vrvi držalo velikanski zrakovlavi. Kar potegne hud veter — in iztrga vojakom balon iz rok; nekateri so skočili hitro v stran, dva pa se nista mogla takoj izviti iz neštevilnih vrvi in goste mreže. Balon ju je tedaj vzdignil in zaplaval žnjima v zrak! Vsakdo je priskočil, da bi vjel kako vrv, ki je še visela od balona; uže je bil poslednji nad 75 čevljev visoko, ko se je posrečilo z velikim trudom popasti vrv in begunca obdržati. Uboga vojaka sta v velikem strahu tičala v mreži in uže nista več mislila, da prideta še živa na zemljo.

— (Reellna ženitvanjska ponudba.) V nekem listu smo čitali sledečo ženitvanjsko ponudbo: „Mlad mož, privatni docent na univerzi v L., želi se oženiti. Dame, ki zamorejo 5 do 6 poslušateljev prinesli seboj v zakon, imajo prednost.“

Domače stvari.

— (Spominska plošča), katero je vodmatski župan g. Martin Bavdek dal vzdati v svojo hišo v spomin lanskega obiska Nj. veličanstva v Vodmatu, odkrila se bode slovesno prihodnje nedeljo 13. t. m. ob 4. uri popoldne. Slavnostni govor bode imel okrajni glavar g. Mahkot; svečanosti se bode vdeležil ljubljanski „Sokol“ in čitalnici iz Ljubljane in Bezovika. Po dovršenem programu sledi prosta zabava, pri kateri bode svirala mestna godba in peli pevci ljubljanske čitalnice. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala. Vdeležitev je vsacemu dovoljena.

— (Birne) ne bode v Ljubljani v nedeljo 13. t. m., temveč še le drugo nedeljo, 20. t. m. Sveto opravilo se je moralo odložiti, ker je tržaški škof dr. Glavina nekoliko obolel.

— (Matura) izvrševala se je na moškem izobraževališči dné 30. junija, 1., 2., 3. in 4. julija. Izprašanih bilo je 33 pripravnikov, izmed katerih je 24 izpit napravilo z dobrim vspehom, 9 pa jih sme iz jednega predmeta izpit za dva meseca ponavljati. Izmed 33 izprašanih pripravnikov je 24 s slovenskim in nemškim učnim jezikom, 9 pa samo z nemškim. — Matura na ženskem učiteljski bili je dné 5. in 7. julija. Oglasilo se je 6 privatnih gojenk, in sicer 4 iz nunskega samostana v Ljubljani, 2 pa iz Škofje Loke, 3 pa so skušnjo ponavljale. Izmed 9 izprašanih dostalo je 7 izpit z dobrim vspehom, jedna sme izpit ponav-

Tedaj sem se bil po polnem umiril: glej, pravim mu, da izbereš srebrnega, ne pa zlatega — in ne zaročnega! Moj Jakob zrudi in odgovori samo, da se je ne sme vznemirjati — sicer pak mi v vsem pritrjuje. — Naslednjega dné greva v cerkev; moj Jakob se izpove, in pred izpovedijo molil je tako vroče! — potem pa pristopi tudi k obhajilu. Jaz stojim tako-le v strani — ni zemlje ne čutim pod seboj... Angeljcem v nebesih ni bilo slajše! Jaz gledam, gledam, ali kaj to pomeni? Uže se je obhajal moj Jakob, pa še ne gre pit tople vode.* On stoji s hrbotom proti meni obrnen. Stopim k njemu. — Jakob, rečem mu, kaj tu stojiš? — Ali kako se on na enkrat obrne! Ali mi verujete, kar odskočil sem, tako sem se prestrašil! — Tudi prej je imel časi strašen obraz — ali kako zverinsk, strašen je zdaj postal! Bled je kakor smrt, lasje se mu ježe, oči gledajo mu križem... meni zastane od strahu kar glas v grlu; poskusim govoriti, ali

* Po obhajilu vlivajo pri pravoslavnih v čašo nekoliko tople vode, katero obhajanci izpijejo; to vodo imenujejo «teplota».

